

JUUBELID

ALEXANDER KIVILAAN – 90

Alexander
(Aleksander)
Kivilaan (kuni
1935. a. Kustasson,
Gustavson) sündis
20. juunil 1906
Jäärja vallas Pärnu-
maal. Pärast õppi-
mist Veelikse Alg-
koolis ja Saarde
Kihelkonnakoolis
lõpetas Pärnu Era-
Õhtu-Ühisgümnaa-
siumi (1927). Tartu

Ülikooli põllumajandusteaduskonna agronoomia-
osakonnas õppis aastatel 1928...1932. Kuulus
üliõpilasselts *Liivika* ridadesse. Pärast ülikooli
lõpetamist töötas Põllutöoministeeriumi põlluma-
janduse osakonna stipendiaadina prof. E. Lepiku
juhendamisel Morna aedades ja Raadil Tartu
Ülikooli Taimehaiguste Katsejaamas. Magist-
ritöona (1935) esitas “Viljapuu seenvähk *Nectria
galligena* Bres., selle esinemisest Lõuna-Eestis ja
tõrjest”, olles sellega esimeseks magistreeerujaks
Tartu Ülikoolis taimekaitse alal. Nüüd võimaldati
talle edasiõppimine nii Tartu Ülikooli kodumaise
kui ka välismaise stipendiaadina. Nende õpingute
raames lõpetas ta 1938. a. Berliini Põlluma-
jandusülikooli aiandusosakonna taimegeneetika
erialal. Täiendas end veel Šveitsis Wädenswili
katseasutuses ja Zürichi Föderaalses Tehnika
Ülikoolis. 1939. a. määrati A. Kivilaan Tartu
Ülikooli Aianduse ja Mesinduse Katsejaama
vanemassistendiks. Alates 1933. a. pidas ta
õppeülesande täitjana aiandusalaseid loenguid
põllumajandusteaduskonna agronoomiaosakonna
üliõpilastele. A. Kivilaan oli Akadeemilise Põllu-
majanduse Seltsi ja Agronoomide Koja liige.

A. Kivilaan emigreeris 1944. a. Saksamaale.
Esiialgu leidis ta seal tööd Lüübeki Eesti
Gümnaasiumi õpetajana ja 1947...1949. a. Balti
Ülikoolis (Hamburg, Pinneberg) dendroloogia
külalislektorina ja dotsendina. 1949. aastal siirdus
USA-sse, kus töötas dotsendina, kaasprofessorina
ja taimefüsioloogia professorina Michigani
Riiklikus Ülikoolis kuni 1977. aastani. Omandas
(1957) filosoofiadoktori (Ph. D.) kraadi tööga:
*Välistegurite ning viirushaiguste mõjust
pelargooniumi tüvepõletiku arengule*. On kuue
(botaanika, taimekaitse, taimefüsioloogia jt.) tea-
dusseltsi liige. Kodumaal avaldas töid peamiselt

taimehaiguste, USA-s taimefüsioloogia vald-
konnast.

*B: Agronoomia, 1935, nr. 8; Eesti teadlased
väljaspool kodumaad. Stockholm, 1984; Album
Academicum Universitatis Tartuensis 1918...
...1944. I...III k., Tartu, 1994.*

K. Annuk

JOOSEP NÕU – 90

Joosep Nõu
on sündinud 24.
juulil 1906 Muhu-
Suurvallas, kuid
kasvas üles Karuse
vallas Läänemaal.
Keskhariiduse oman-
das Haapsalu Ühis-
gümnaasiumis. Tar-
tu Ülikooli põl-
lumajandusteadus-
konna agronoomia-
osakonda immatri-
kuleerus 1926. a. ja

lõpetas selle *cum laude* 1931. Omandas Tartu
Ülikoolis kesk- ja kutsekooli õpetaja kutse
põllumajanduslike ainete alal 1933. a., *mag. agr.*
kraadi sai samas 1934. aastal. Ülikooliõpingute
ajal oli kultuurtehnika ja geodeesia kabineti juures
assistendiks (1930...1931) ja õpetajaks Vahi
põllundus- ja aianduskoolis (1932...1933).
Lühemat aega praktiseeris Tähtvere riigimõisas
ning Põllutöökoja raamatupidamistalitus.

1933. aastast 1937. aastani oli Kuremaa
kontrollassistendite koolis õpetajaks ja 1937. a.
sügisest kuni 1938. a. Polli põllundus-aiandus-
kooli juhatajaks. 1938. a. 1. juunist Haridus-
ministeeriumi peainspektor põllumajanduslike
õppeasutuste alal kuni 1940. aastani. Ta jätkas
samu tööülesandeid ka erinimetuste all nõukogude
ja saksa okupatsiooni aastatel kuni 1944. aastani.
Rootsi põgenes koos oma suure perekonnaga
(abikaasa ja 6 last). Siin sai Joosep Nõu assistendi
koha Ultuna põllumajandusülikoolis, kus omandas
1954. aastal *agr. lic.* kraadi. Jäi seejärel
uurimisassistendiks kuni *agr. dr.* kraadi
saavutamiseni 1967. aastal. Tema doktoritöö
teemaks oli *Studies in the development of agri-
cultural economics in Europe*. Töö on avaldatud
Põllumajandusülikooli annaalis (1967, H.1). See
on nii kvaliteedilt kui ka kvantiteedilt (611
lehekülge) silmapaistev. Käsitleb Euroopa põllu-
majandusökonomika doktriinajalugu ja selles on

käsitletud paljude selle ala teadlaste, nagu Young, Thaer, Thünen, Howard, Pohl, Aereboe, Brinkmann, Laur, Tschelintsev, Tschajanov, Studensky jt. seisukohti. Doktoritöö hinnati dotsendi kompetentsi vääriliseks ning alates 1967. aastast töötaski J. Nõu dotsendina Ultuna põllumajandusülikooli agraarökonoomika instituudis kuni pensionile minekuni (1972).

J. Nõu on avaldanud erialalisi kirjutisi kodumaal oleku ajal ajakirjades *Agronomia* ja *Konjuktuur*. Ta on olnud Eesti Agronomide Seltsi Rootsis ja Põhjalariikide Põllumajandusuurijate Ühingu (N.J.F.) liikmeks. Kuulub üliõpilasselts *Raimlasse*. Oma tööde eest on ta saanud Rootsi Põllumajanduse Akadeemia kuldmedali. Joosep Nõu oli suur töömees teadlasena ja häa hoolitseja perekonnas (koos oma Kehtna "pruutide koolist" kositud energilise abikaasa Alidega). Et elusolevast Joosep Nõust juubeli puhul tuleb kirjutada mineviku vormis, johtub Alzheimeri haigusest, mis on paaril viimasel aastal mehe ikka rohkem ja rohkem oma võimusesse võtnud.

A. Mark

JÜRI RUUGE – 80

Jüri Ruuge sündis 20. septembril 1916 Tartu linnas. Tema isa oli raamatupidaja, ema kodune. 1931. a. sügisest õppis ta tollases Hugo Treffneri Gümnaasiumis, mille lõpetas 1935. a. kevadel. Aastatel 1937... 1939. õppis Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas, mis jäi tal aga lõpetamata. 1937. a. augustist kuni 1944. a. veebruari lõpuni oli ta perekonnaseisuametnik Tartu Linna Perekonnaseisuametis. Teadustegevust alustas 1946. a. tollases Jõgeva Riiklikus Sordiaretusjaamas kiu- ja õlitaimede aretusrühma noorema teadusliku töötajana (teadurikutse omistati talle 1964. aastal). Alates septembrist 1976 töötas EMMTUI aretusosakonna vanemteadurina. Pensionile jäi ta 1985. a. kevadel. Tema põhitegevuseks oli lina sordiaretus, kuid uurimisvaldkond hõlmas ka teisi kiu- ja õlitaimi (lina, kanep, õlimagun), sordiaretust, seemnekasvatust, agrotehnikat ja sordiparandust. Tema poolt

on aretatud rida sorte, nagu õlimaguna sort 'Jõgeva Rekord' (1954), kanepisort 'Atleet' (1957), ühekojaline kanep 'Saluut' (1957), linasordid 'Kokett' (1963) ja 'Saldo' (1973).

Aastatel 1955...1961 õppis Eesti Põllumajanduse Akadeemia kaugõppeosakonnas, mille lõpetas agronoomia erialal. J. Ruuge on oma teadusliku töö tulemusi avalikustanud teaduslike ja populaarteaduslike artiklitena ajakirjades ja teistes teaduslikes väljaannetes, kokku 40 artikli näol.

Soovime alati rõõmsameelsele juubilarile jätkuvat tervist, jõudu ja kivi kotti kalavetel.

E. Võsaste

MAIMU ARRO-SÄREV – 80

Maimu Arro-Särev sündis 29. septembril 1916 Laane talus Raudna vallas Viljandimaal. Laane oli hästi korrastatud talu, kus peeti tõukarja ja tõuhobuseid. Juba tsaariajal olid Laane talu loomad saanud põllumajandusnäitustelt aurahasid ja

atestaate. Kodust sai alguse Maimu töökus, täpsus ja huvi põllutöö ning loomakasvatuse vastu. Keskhariduse omandas Maimu Viljandi Tütarlaste Gümnaasiumis. Peale gümnaasiumi lõpetamist õppis Kehtna Kõrgemas Kodumajanduskoolis. 1939. aastal alustas õpinguid Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonnas, siin astus ta ka APSi liikmeks. Juubilar on üks väheseid praeguseid Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi liikmeid, kes kuulus sellesse organisatsiooni juba enne sõda. Sõda katkestas õppimise ülikoolis, ta töötas kodutalus. 1946. aastal astus uuesti põllumajandusteaduskonda, mille lõpetas õpetatud agronoomina 1949. aastal. Ülikoolis õppimise kõrval töötas ta 1947. aastast laborandina Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudi söötmise sektoris.

Pärast ülikooli lõpetamist soovitas sektori juhataja A. Muuga jääda tal tööle osakonna zootehnikuna. Tartusse ta siiski tööle ei jäänud, sest Laane talu kuulutati kulaklikuks majapidamiseks ja Maimu mõlemad vanemad arreteeriti. Püüdes päästa noort inimest represseerimisest, otsustas

instituudi direktor F. Laja suunata M. Arro-Särevi tööle perifeeriasse, Piistaoja katsejaama. 1950. a. kevadel alustaski ta nooremteadurina tööd Piistaoja katsejaamas (1951...1993. a. Väandra katsejaam), siin jäi tema hooleks kultuurkarjamaade ja veiste söötmisega seostuv uurimistöö. Tal oli nüüd võimalik põhjalikult tutvuda sel ajal keelatud Th. Pooli kirjatöödega ja temast sai Piistaojal pikema aja jooksul Th. Pooli tööde jätkaja veiste söötmise ja kultuurkarjamaade alal. M. Arro-Särevi uurimistöö oli tihedalt seotud praktikaga. Suved möödusid tal karjamaal karjatamise korraldamisega ja katselappide saagi ning rohu botaanilise koosseisu määramisega. Talvel tegi ta laudas söötmiskatseid ja koostas söödaratsioone. M. Arro-Särevi Piistaojal töötamise ajal olid katsejaama karjamaad eeskujulikult korras ja loomade karjatamine hästi organiseeritud. Siin käisid kogemusi omandamas teadlased ja praktikandid ka teistest Balti riikidest ja Venemaalt. Pikemat aega kogutud materjalide põhjal valmis dissertatsioon *Aasnurmika-valgeristikurohke kultuurkarjamaa rohukamara kujundamine ja kasutamine rasketel savimuldadel*, mille kaitsmisel (1962) anti talle põllumajanduskandidaadi kraad. Samal aastal omistati talle ka vanemteaduri kutse ja ta määrati katsejaama vanemteaduriks. Teadusliku töö kõrval oli M. Arro-Särev nõu ja jõuga alati abiks katsejaama hoonete ja elamute ümbruse heakorrastamisel. Vajaduse korral asendas direktorit või spetsialiste. Nooremaid kolleege ja kaastöötajaid oli ta alati valmis abistama kasulike nõuannetega.

Huvitav on märkida, et juubilar abikaasa Vello on kunagise agara põllutööinstruktori Christjan Arro poeg. Chr. Arro oli Eestis esimene, kes juba enne I maailmasõda Eestis kultuurkarjamaid propageeris ja kelle nõuandel hakati ka Piistaojal kultuurkarjamaid rajama. Arrode perel on Elvas ilus kodu, kus nad kasvatavad lilli ja peavad mesilasi. Kuigi M. Arro-Särevi töötamisest Piistaojal on möödunud 25 aastat, ei ole ta oma endist töökohta unustanud. Siin on ta käinud raamatukogu korrastamas ja alati tunneb ta suurt huvi katsejaama töö vastu.

Piistaoja Veisekasvatuse Katsejaama pere õnnitleb alati rõõmsameelset ja abivalmis endist kaastöötajat juubeli puhul. Soovime talle tugevat tervist, jätkuvat töötahet ja palju ilusaid päevi.

M. Metsaalt

MART JAAGUS – 75

Jõgeva Sordiaretuse Instituudi vanemteadur, põllumajanduskandidaat Mart Jaagus sündis 26. aprillil 1921 Pärnumaal Are vallas Päriveres külas Lõo talus. Tema koolitee on läinud läbi Are algkooli (lõpetas 1935), Pärnu Kaubanduskeskkooli (1939), Tallinna 9. Keskkooli (1949) ja Tartu Riikliku Ülikooli põllumajandusteaduskonna (1950, *cum laude*). Ülikooliaastail elas ta Tartus onu perekonnas, aga selleks onuks polnud keegi muu, kui legendaarne professor Julius Tehver – töökuse, kohusetunde, täpsuse, korrektsuse ja nõudlikkuse etalon. Kõik need loetletud onu omadused on ka meie heal kolleegil Mart Jaagusel, kes peale töökarastust Vasalemma masin-traktorijaamas (1950...1955) tuli ja jäi teadustööle Jõgevale. Neljakümne aasta vältel on ta olnud tegev rohumaade rajamise ja hooldamise mehhaniseerimise küsimustega, on uurinud valge ristiku ja lutserni sortide ja looduslike vormide bioloogilisi omadusi ja kasutusväärtust, aretanud valge ristiku sordi 'Tooma' (Riiklikus sordinimekirjas alates 1990. a.-st) ja lutserni karjamaasordi 'Karlu' (1933). Ta on pikki aastaid kasvatanud Eesti seemnekasvatussüsteemile Riiklikku sordinimekirja kuuluvate valge ristiku sortide algseemet. 1972. aastal kaitses M. Jaagus väitekirja teemal: *Valge ristiku sortide ja kohalike päritolude rohumaaviljeluslike omadusi* ning talle omistati põllumajandusteaduse kandidaadi teaduslik kraad.

M. Jaaguse mehhaniseerimisalasest tegevusest on praeguseni kasutusel karjamaaäke, mille väljatöötamise eest sai ta omal ajal Moskva näitusel hõbeauraha.

Peale abikaasa Valve Jaaguse surma (1995) jäi M. Jaagus Jõgevale tööle vaid osalise koormusega (20%). Ülejäänud aja ja noorusliku energia otsustas ta pühendada kodutalu taastamisele Pärnumaal.

Juubilar Mart Jaagus on haruldaste agroomiliste ja mehhaniseerimisalaste teadmistega, mitmeid võõrkeeli valdav, töökas, alati abivalmis kolleeg, Jõgeva Sordiaretuse Instituudi tõeline raudvara, kelle asemele uut inimest võtta pole kusagilt. Palju õnne!

A. Bender

PAUL LEPASALU – 75

Majanduskandidaat Paul Lepasalu sündis 7. augustil 1921 Tartumaal talupidaja perekonnas. 1941. a. lõpetas Jänedal Põllumajandustehnikumi. Sõja ajal töötas Kiviõlis elektrikuna, pärast sõda Tallinna Meretehases ja Harjumaa TSN Täitevkomitee

Maaosakonnas. 1945. a. sügisel asus õppima Tartu Riiklikku Ülikooli põllumajandusteaduskonda, mille lõpetas 1949. a. õpetatud agronoomina. Pärast ülikooli lõpetamist töötas mehhaniseerimise kateedris vanemlaborandi ja assistendina. Kui moodustati Eesti Põllumajanduse Akadeemia, viidi P. Lepasalu elektrifitseerimise ja loomafarmide kateedrisse vanemõpetajaks, kus töötas 1958. aastani. Seejärel oli ta aasta Tartu rajooni TSN Täitevkomitee Põllumajanduse Inspeksioonis peaagronoom-inspektoriks.

1959. aastast töötas P. Lepasalu Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudis (ELVI) kuni pensionile siirdumiseni. ELVi-s töötas P. Lepasalu mehhaniseerimise osakonnas teadurina ja sektori juhatajana ning instituudi ökonoomika ja katsemajandite osakonna juhatajana. 1964. a. kaitses ta kandidaadiväitekirja, 1978. a. omistati talle vanemteaduri kutse.

Uurimistöö ELVI aastatel kujunes laiahaardeliseks, peamiseks suunaks oli seapidamise tehnoloogia, seakasvatuse mehhaniseerimine ja masinasüsteem seakasvatuses. Ta on konstrueerinud mitu seadet tööde mehhaniseerimiseks ning need ka praktikasse rakendanud. On saanud kaks autoritunnistust. Trükkis on ta avaldanud 102 tööd, sealhulgas kaks raamatut ja 3 brošüüri.

Kolleegide seas tunti Paul Lepasalu aruka, tasakaaluka ja heatahtliku inimesena. Endised töökaaslased soovivad juubilarile tugevat tervist, ikka rõõmsat meelt ning palju päikest igasse päeva ja aastasse.

M. Kuiv

JOHANNES LEISNER – 70

Seitsekümmend aastat tagasi, täpsemalt 17. aprillil 1926, sündis ühes Saarde valla taluperes

poisike, kes sai nimeks Johannes, mida esialgu Juku, siis Juhani või Jussi moodi välja öeldi. Teine nimi – Leisner – tuli ilma andmata kaasa. Alghariduse omandas poiss läheduses asuvas algkoolis, keskkooliaastad jäid aga otsapidi sõja jalgu. Küpsustunnistuse sai ta Vändra Keskkoolist esimesel rahukevadel ning varsti rühkis ta sellega Tartu Ülikooli väravatest sisse. Valis põllumajandusteaduskonna, mida ta aga otsekohe omaks ei tahtnud tunnistada. Pärast esimest kursust tuli tal soov õigusteaduskonda üle minna, aga õppeprorektor ajas sellise mõtte kähku peast välja. Ja veel teinegi kord proovis ta ümber rivistuda. Pärast põllumajandusteaduskonna riigieksamite sooritamist käis ära ajalooteaduskonna dekaani jutul, et ühele teaduskonnale veel teine otsa panna, aga asjatult. Nüüd segas töölesuunamine.

Ülikooli lõpetas J. Leisner kõige keerulisel ajal – 1949. a. sügisel, kui Eesti rahvast tõsiselt raputati. Temal aga vedas, teda ei vintsutatud praktikandina mõnes sovhoosis, vaid pandi Jänedale õpetajaks. Ja kui 1950. a. algul kodanlikud natsionalistid Jänedalt minema kihutati, tuli tal veel enne 24. sünnipäeva direktori ohjad enda kätte võtta kolmeks aastaks. Kauem ei saanud aga parteitut noormeest nii nomenklatuursel kohal pidada. Nüüd töötas juubilar rida aastaid (1953...1960) õpetajana Türi Põllumajandustehnikumis, siis astus ELVI-sse aspirantuuri loomade aretuse alal. Kolme aasta pärast (26. dets. 1963) sai kandidaadidissertatsioon teemal *Eesti punast tõugu pullide hindamine ühesugustes tingimustes üleskasvatatud järglaste järgi* kaitstud. Selles lahati jõudluspärilikkuse katsejaama baasil tehtava pullide hindamise meetodikat, käsitleti pullikute liha-jõudluse hindamist jms. Järgnes töö Viljandi Jõudluspärilikkuse Katsejaamas (1964...1973), kus tal tuli põhitöö kõrval kaasa aidata, et Leida Peipsi kuulsus Läänemere kaldalt Vaikse ookeani kaldale ulatuks.

1973. a. tegi ELVI direktor Adolf Mölder juubilarist Luua Metsatehnikumi direktori. Uut direktorit oli sinna siis parajasti vaja ja parajamat meest kui J. Leisner ei olnud kusagilt võtta. Peaaegu 5 aastat tuli tal selles ametis olla, siis leiti talle asendaja ja ta võis rahulikumat elu elada. 1978. aasta algusest kuni 1. maini 1979 töötas ta ELVi teadurina, siis aga siirdus Eesti Maaviljeluse Instituuti. Siin oli ta algul vanem-, siis juhtivteadur – ühtekokku 13 aastat, puhkepalgale siirdus juubilar 1. jaanuarist 1992. Sakus olid tema ettevõtmised seotud peamiselt söötadega, nende tootmise ja kasutamisega.

J. Leisner on väga seltskondlik ja sõbralik inimene. Ta ei oska riielda ega kamandada. Omi

asju toimetab ta tasapisi kenakese muige ja kavalate ütlemiste saatel.

Teadustöö on nüüd juubilaril asendunud taastamistöega. Talle tagastatud isatalu on vaja joone peale juhtida. Et see töö on lõputu, jätkub tal ka eesmärki edasiste aastate äraelamiseks. Tema endised kooli- ja töökaaslased soovivad talle selleks palju jõudu, jätkuvat töölusti ja rõõmsat meelt.

Ü. Oll

AINO SAAR – 70

Seitsekümmend aastat tagasi, 25. juunil 1926 sündis Vajangu vallas Aavere külas talupidajate peres tütar, kellele pandi nimeks Aino. Kooliteed alustas kuuelapselise pere noorim tütar Kuie Algkoolis. Alates seitsmendast klassist jätkusid

õpingud Rakvere Keskkoolis ja seejärel Väike-Maarja Keskkoolis. Küpsustunnistus anti talle 1946. aastal Paide Gümnaasiumis.

Mälestused lapsepõlvest, mil kauni looduse keskel lindudega võidu kõlas üsna tihti ka karjalapse ilus lauluhäääl, ei jätnud mõjutamata noore neuu elukutsevalikut ja nii sai 1947. aastal looduslapsest TRÜ matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilane. Kitsamaks erialaks kujunes taimefüsioloogia. Õpingute vältel oli aktiivne neuu tegev Eesti Loodusuurijate Seltsis. Tudengipõlve ilmestasisid rohked rännakud nii Eestimaal kui ka kaugemates paikades. Ülikooli lõpetamisele (1952) järgnes aspirantuur (1953...1956). Kandidaadiväitekirja kaitses 1956. aastal.

Tööaastatele TRÜ geneetika ja darvinismi kateedri assistendina järgnes 1962. aastast alates vanemõpetaja koht EPA botaanika ja fütopatoloogia kateedris. 1969. aastast sai juubilarist tollase aianduse ja taimekaitse kateedri dotsent. Sellele ametile jäi ta truuks pikkadeks aastateks. 1993. aastal otsustas siis juba kuldseks keskikksa jõudnud ikka ja alati nooruslik ning rõõmsameelne Aino Saar täelikult kodule pühenduda, et armastava abikaasa ja lastelaste seltsis pensionipõlvest täit mõnu tunda.

Aino Saar on avaldanud töid taimefüsioloogia ja köögiviljanduse alalt. 1969. aastal ilmus

tema sulest õpik *Taimefüsioloogia praktikum*. Ka juubilaril poolt õpetatavaks distsipliiniks oli taimefüsioloogia. Üliõpilased mäletavad Aino Saart range ja nõudliku, samas aga väga heatahtliku pedagoogina. Tema juhendamisel on kaitstud hulganisti diplomitöid, sõbralikud nõuanded ja juhised on kaasa aidanud nii mõnegi magistratöö valmimisele. Ka kolleegidele ei keelanud ta oma abi kunagi.

Kui 1960. aasta aprillikuu teisel päeval nooruke Aino Toomsalu oma käe ja südame lõplikult hakkajale TPI majanduseriala lõpetanud noormehele Ernst Saarele lubas, arvas ta kaljukidalt, et nii on ja jääb. Tal oli õigus. Nüüd, kui Peedul suvekodus juba hallipäine abielupaar lastelaste seltsis TRÜ geograafiaharidusega alpinismipisikust nakatanud poja reisimuljeid kuulab, võib kinnitada, et juubilaril noorusunistused on täitunud.

Soovime juubilarile jätkuvat eluenergiat, head tervist ja õnnelikku pensionipõlve.

S. Vabrit

HARALD MÄNNIK – 70

Eesti ühel innukamal põllumehel Harald Männikul täitub 70 eluaastat. Tema elutee algas Vigala valla Tiduvere külas Veski talus 10. augustil 1926 ja on nüüd jõudnud pärast keerulisi ringkäike tehes sinna tagasi.

Algkooli lõpetamise järel õppis ta naabruses asuvas Vana-Vigala Põllunduse ja Aianduse koolis (1941...1943) ning seejärel Jänedal Põllumajandustehnikumis (1945/46). Järgnesid tudengiaastad TRÜ põllumajandusteaduskonnas (1946...1950). Kuid teda raamatutes tuhmimine ainuüksi ei rahuldanud, ta pidi ka põllul ja laudas olema. Juba Jänedal õppides töötas ta paralleelselt õppemajandi agronoomina, ülikooliaastatel töötas Jaama abimajandi agronoomina ning seejärel Vorbuse katsemajandi juhatajana. Vorbusel, mis tollal kuulus TA Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudile, töötas ta 1953. aastani, siis edutati ta Tartu oblasti Põllumajanduse Valitsuse loomakasvatuse osakonna juhatajaks. Oblasteid ei jätkunud siinmail kauaks ja peagi oli juubilar

Põllumajanduse Ministeriumis, kus asus juhatama Ida-Eesti Territoriaalse Peavalitsuse Loomakasvatuse Valitsust. Sellele kohale jäi ta siiski vaid üheks aastaks, kutsumus oli maa ja looduse juurde. 1954. a. võttis ta vastu Kadriina masina-traktorijaama direktori koha. See asutus reorganiseeriti õige varsti Tapa Remondi-Tehnika Jaamaks, mida ta ka siis juhtis. Järgnesid ideoloogia ja põllumajandusalased õpingud Moskvast (1959...1961) ja seejärel lühiajaline töötamine Tapa rajooni "esimese mehena". 1962. a. nimetati ta põllumajanduse ministri asetäitjaks, aasta pärast esimeseks asetäitjaks ja veel kahe aasta pärast koguni ministriks. Ministriks juhtis ta põllumajandust kolmel korral: kahel korral (1965...1970 ja 1975...1981) põllumajandusministrina ja ühel korral aiandusministrina (1981...1987), 1985...1987 oli aga Riikliku Agrotööstuskomitee esimehe asetäitja ja Vabariikliku Aianduskomitee esimees. Tema ministriks oleku esimesel ajajärgul sai meie põllumajandus esmase tugeva tõuke, märgatavalt suurenesid põllusaagid, kasvas karja arv ja produktiivsus. Teisel ministriks oleku perioodil olid Eesti põllumajanduse edusammud veelgi olulisemad. Ka aiandusministrina jättis ta sügava jälje maha. Veel väärrib mainimist, et kahe ministriperioodi vahele mahtus viisaastak (1970...1975), mil H. Männik kujundas Viljandi näidissovhoosi tõeliseks tulutoovaks suurmajandiks.

Selline oli juubilar Eesti põllumajanduse edasiviijana. Aga tal oli asja ka teadusesse. 1971. aastal kaitses ta kandidaadiväitekirja teemal *Loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise võimalustest jõusöödaalase söötmistüübi ja teraviljakasvatuse intensiivistamise abil Eesti NSV-s*.

Juubilari võimed tegeliku põllumehega ilmnevad siis, kui ta pöördus kodutallu tagasi. Isatalu korrastamise plaan oli tal mõtetes juba siis, kui ta kõrgetel ametikohtadel töötas. Uue väljanägemise sai talu elumaja, ka aeda sai rajatud. Nüüd on ta juba õige mitu aastat kogu oma olemisega talus, temast on saanud selline põllumees, kes ise künnab-külvab-lõikab, ise lüpsab lehmad ja söödab sead, ise müüb ja ise ostab. Ise argipäeval, ise laupäeval, ise pühapäeval.

Ei ole vaja lisada, et Harald Männik on väga visa, eriliselt visa. Ta oli tipppegija majandi ja traktorijaama juhina, ministrina ja on nüüd ka tegeliku põllumehega. Selline tipppegija, kelle kõrvale võib vast Napoleoni ja meie varasema põllumehe Th. Pooli seada.

Ü. Oll

TIIU VADI – 70

Tiiu Vadi (Soonets) sündis 16. augustil 1926 talupoja perekonnas Ruskaveres, Saare vallas Tartumaal. Tema isa, Jaan Soonets, oli oma ümbruskonnas väga lugupeetud põllumees.

Juubilar alustas oma haridusteed

1934. aastal Ruskavere algkoolis. Selle lõpetamise järel astus ta 1940. a. Mustvee Keskkooli, kus ta õppis kuni 1944. a. kevadeni. Sõjatules sai keskkoolihoone kannatada ning 1944. a. sügisel selles õppetööd ei alustatud. Seetõttu siirdus ta õpinguid jätkama Tartu 2. Keskkooli, mille lõpetas 1945. a. Sama aasta sügisel astus ta Tartu Riikliku Ülikooli ajaloo-keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse osakonda. Paraku jäi juubilaril 4. kursusel haridustee pooleli, sest 1949. a. märtsiküüditamine viis ta külmale maale – Omski oblastisse. Kuid haridustee ei jäänud kauaks pooleli – 1951. a. astus ta Omski Põllumajandusinstituudi ökonomikateaduskonda, olles vahepeal töötanud kaks aastat lüpsjana sovhoosis *Medet*. Instituudi neljandal kursusel tuli jälle õppimiskohta vahetada, kuna vahepeal lõppes sundasumine ja oli võimalik Eestisse tagasi tulla ning uus õppeasutus tuli valida ka võimalikult kodu ligidalt – seekord Leningradist. Nii jätkas Tiiu Vadi 1955. a. Leningradi Põllumajanduse Instituudis oma Siberis alustatud õpinguid. Instituudi lõpetas ta 1956. a. agronoom-ökonomisti diplomiga ning vastne agronoom suunati tööle *Kiire* kolhoosi Pärnu rajooni. *Kiire* kolhoosis töötas ta kaks aastat, seejärel kolis ta abiellumise tõttu tagasi tuttavasse Tartusse. Uueks töökohaks sai Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituut, kus ta töötas aastatel 1958...1969 mitmetel töökohtadel, alates laborandist ja lõpetades vanemökonomistina. Sellel perioodil aitas juubilar aktiivselt kaasa uurimistööde tegemisel ja siit sai ta ka nakkuse teadustöö tegemiseks. Iseseisvate uurimistega alustas ta aga juba uues töökohas – Põllumajandushoonete Uurimise ja Projekteerimise Instituudi Tartu osakonnas (PUPI), kus ta töötas vanemteadurina kümme aastat. PUPI-s töötamise ajal valmis Tiiu Vadi kandidaadidissertatsioon teemal *Tehnoloogiline käive ja loomakohtade arvestamine sigade suurfarmides*, mille ta 1975. a. edukalt kaitses.

Pärast kümneaastast tööperioodi PUPI-s tuli juubilar teise ringiga ELVI-sse tagasi, töötades aastatel 1979...1981 katsemajandite osakonna söödatootmise sektori vanemteadurina. Alates 1981. a. septembrist on Tiiu Vadi pensionil.

Tiiu Vadi on üles kasvatanud kaks poega ja ühe tütre. Vanem poeg Jaak õppis TPI-s ja töötab praegu USA-s, noorem poeg Mihkel õpib TÜ arstiteaduskonnas. Tütar Mall käis teatud piires ema jälgides, temast sai inglise filoloog ja ta töötab õpetajana Tartu 14. Keskkoolis.

Koos abikaasaga on juubilar rajanud ilusa kodu Tartus Võru tänaval. Kuid pere kasvades jäi see maja kitsaks ning uus ja ruumikas kodu ehitati Lohkvasse. Mõlemale meeldib kasvatada lilli, mis on pensionipõlves nii tööks kui ka hobiks. Lilled kasvatamisel saab juubilar rakendada oma agronoomiteadmisi.

Endised töökaaslased tunnevad Tiiu Vadit kui alati elurõõmsat ning optimistlikku inimest. Kuigi tema elukäik on olnud kohati okkiline, on ta need omadused igas olukorras säilitanud.

Soovime lugupeetud juubilarile veel palju õnnelikke aastaid, tugevat tervist ja energiat kõigis ettevõtmistes.

H. Kask

LEMBIT INT – 60

Lembit Int on sündinud 25. juunil 1936 Ahja vallas Tartumaal talupidajate peres ainukese pojana. Algkooliõpinguid alustas ta Ahja koolis sõjasügisel 1944. Fr. Tuglase nim. Ahja Keskkooli lõpetas kuldmedaliga 1955. aastal ning astus sama aasta sügisel Tartu Riikliku Ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna geograafiaosakonda. Ülikooli lõpetas 1960. aastal, diplomil on erialana näidatud meteoroloogia-klimatoloogia.

Esimeseks töökohaks oli juubilaril Eesti NSV Hüdrometeoroloogia Teenistuse Valitsuse Kuusiku agrometeoroloogiajaam, kus ta töötas juhatajana kuni 1962. a. veebruarini. Sama aasta oktoobrini töötas lühiajaliselt ENSV HM TV Tallinna Prognooside Büroo agrometprognooside grupi insenerina.

Järgnesid aspirantuuriõpingud Leningradis A. I. Vojeikovi nim. Geofüüsika Observatooriumis. Õpingud lõpetas 1965. a. oktoobris ja pärast kandidaaditöö kaitsmist omistati talle geograafiateaduste kandidaadi teaduslik kraad, diplom on väljastatud 16. juulil 1966.

Teaduskraadiga nooremteadurina töötas L. Int 1965. a. detsembrist kuni 1966. a. oktoob-

rini Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Instituudis, kus ta hiljem on veel olnud Eesti Agrometeoroloogia Laboratooriumi vanemteadur kuni märtsini 1967 ja siis kuni 1969. a. maikuuni samas asutuses laboratooriumijuhataja.

Kõrgema Atestatsioonikomisjoni otsusega 23. juulist 1971 omistati talle vanemteaduri kutse agrometeoroloogia erialal.

EMMTUI põllumajanduse osakonna nooremteaduriks oli ta 1979. a. juunist 1980. a. detsembrini, seejärel vanemteaduriks 1981...1983. Lühiajaliselt (3 kuud) töötas ta Tallinna Botaanikaaias töölisesena.

Õpitud ametist eemal olles töötas juubilar ökonomistina tolleaegses Tartu Naha- ja Jalatsikombinaadis (1983...1985).

Taas Tallinna siirdus ta 1985. a. alul, asudes tööle Eesti NSV Teaduste Akadeemia Presiidiumi teadusliku sekretäri kohale, kuhu jäi kuni 1987. a. septembrini. Sealt siirdus Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituuti, kus töötas aastatel 1987...1992, alul vanem-, siis juhtivteadurina. Sellesse perioodi jäi ka doktoritöö kaitsmine NSV Liidu TA Geograafia Instituudis. Dissertatsiooni teema oli *Mullastikulis-kliimatiliste ressursside optimeerimine maaparanduse abil Eesti NSV näitel*. Talle omistati geograafiateaduste doktori teaduslik kraad meteoroloogia, klimatoloogia ja agrometeoroloogia erialal. Diplom on väljastatud 30. märtsil 1990.

L. Indil on kaks tüdarta esimesest abielust. Alates 1987. aastast on ta teist korda abielus ja elab koos abikaasaga alaliselt Soome vabariigis, kus tegeleb äriaga.

Oma Eestis elamise ja töötamise ajal on ta avaldanud 112 artiklit meteoroloogia, agrometeoroloogia, mikrobioloogia, mulla klimatoloogia, melioratiivse geograafia, mullateaduse, maaviljeluse, maaparanduse ja keskkonnakaitse alal.

Ta oli NSVL Geograafia Seltsi melioratiivse geograafia komitee liige, vabariikliku meteoroloogiaalase

uurimise koordineerimisnõu kogu liige Eesti Ilmateenistuse juures.

Mitmetest turismireisidest vääriks ehk märkimist 1979. a. sooritatud reis Korea Rahvademokraatlikku

Vabariiki.

Soovime juubilarile uues elukohas ja uuel tööpõllul edu.

A. Born

VENNO PAALMÄE – 60

Venno Paalmäe, EPMÜ veemajanduse instituudi dotsent, on sündinud Tartus 31. augustil 1936. Samas on saanud ta ka oma hariduse. Lõpetanud 1959. a. tolle-aegse EPA metsanduse- ja hüdro-melioratsiooniteaduskonna hüdrotehnikainsenerina, asus

juubilar tööle insener-melioraatorina Rakvere maaparandusjaama, millest hiljem sai Eesti Põllumajandustehnika Rakvere Rajoonikoondis. Omandanud seal põhjalikult maaparandustehnoloogia ja tööde organiseerimise praktilised oskused, siirdus ta 1961. a. pedagoogilisele tööle Tihemetsa Põllumajanduse Mehhaniseerimise Tehnikumi.

Sellise erialapraktika ja pedagoogilise töö kogemusega alustas Venno Paalmäe 1968. a. maaparanduse kateedri vanemõpetajana oma akadeemilist karjääri EPA-s. Õppetöö põhiteemaks on juubilaril olnud maaparandus, selle küllalt laias mõistes. Seetõttu on aegade jooksul õpetatud üksikute ainekursuste loetelu küllalt pikk, alates maaparanduse üldkursusest ja lõpetades teedehituse ning veevarustuse ja kanalisatsiooniga. Viimane oli ka põhikursuseks juubilari töötamisel külalisõppejõuna Alõ eeria Hüdrotehnik ja Maaparanduse Instituudis 1980. aastal.

Sama laia profiiliga on olnud ka Venno Paalmäe teadusliku uurimistöö temaatika. Ta on avaldanud kirjutisi maaparanduse planeerimise, ökonoomika, dreenniisutuse ja väljaparanduse alalt. Väljaparandus, ehk tänapäeva mõistete süsteemis põllumajandusmaastiku detailplaneerimine, oli juubilaril uurimisteemaks ka oma väitekirja koostamisel. Tollal oli see teema Nõukogude Liidu ulatuses üliuudne. Senini polnud kusagil maaparanduse projekteerimisel arvestatud põllutööde ökonoomikat ja maastikukaitse vajadusi. Väitekirja eduka kaitsmise põhjal omistati juubilarile põllumajandusteaduste kandidaadi kraad 1976. aastal.

Peale pedagoogilise ja teadusliku uurimistöö pole Venno Paalmäe peljanud enda kanda võtta ka administratiivseid kohustusi. Oma juubelipäeval on ta veel metsanduse- ja maainseneriteaduskonna prodekaan. Kolleegid loodavad, et peale lähiajal toimuvat struktuurimuudatust jätkub juubilaril energiat ja meelekindlust selliseid ülesandeid ka edaspidi täita.

Õnne, tervist ja kordaminekuid järgnevateks aastakümneteks!

K. Alekand

AUGUST LAUGUS – 60

August Laugus sündis Tartumaal Puurmani vallas Alaveski külas Nõmme taluperes 3. septembril 1936. Pärast Saduküla 7-kl. Kooli lõpetamist läheb ta edasi õppima Jäne-da Põllumajandustehnikumi (1952... ..1956). Selle kooli lõpetamisel

suunatakse noor agronoom Rakvere rajooni, esmalt kolhoosi "Õitseng", siis "Põldur" agronoomiks. Juba esimesel praktilise töö aastal sooritab A. Laugus sisseastumiseksamid EPA Kaugõppeteaduskonna agronoomiaosakonda.